

Definitiva není definitivní

Ještě v roce 2014 měli všichni úředníci klasické pracovní smlouvy, které se řídí zákonem práce. Dnes je ale vše jinak. Letos totiž už třetím rokem platí zákon o státní službě.

DANA JAKEŠOVÁ

PRAHA K 1. lednu 2017 je podle údajů ministerstva vnitra na 231 služebních úřadech celkem 70 514 služebních míst. Vláda jejich počet pro každý rok stanoví tzv. systematizací. Například na ministerstvu práce a sociálních věcí jich je 21 862, na ministerstvu financí 17 263, na ministerstvu vnitra 3396, na ministerstvu pro místní rozvoj 1183 a na ministerstvu spravedlnosti 398.

Na platy služebních míst pak pro letošek vláda schválila částku bezmála 28 miliard korun. To představuje meziroční nárůst o takřka 2,5 miliardy korun. Počet úřednických služebních míst totiž také vzrostl. A za zvýšenými výdaji stojí i navýšení platů o 4 %.

„Služební zákon představuje vý-

znamný krok k zavedení stabilní a profesionální státní správy,“ říká advokátka Alena Keřková z HJF, která se specializuje právě na pracovní právo. Cílem zákona totiž bylo odpolitizování státní správy.

Norma pro služební místa nastavuje v některých směrech odlišná pravidla. Rozdílů proti standardnímu pracovnímu poměru však nejsou zdaleka tak velké, jak si mnozí myslí. Ani často skloňovaná definitiva není zcela definitivní. „I se státním zaměstnancem je možné ukončit služební poměr, když neplní své povinnosti nebo nespĺňuje stanovené předpoklady,“ vysvětluje Keřková. „A je tu i možnost ukončení služebního poměru z tzv. ‚organizačních důvodů‘.“ Dodává, že v takovém případě má zaměstnanec nárok na odborné, které je v některých případech vyšší než základní výše dostupného podle zákoníku práce.

Jak se dostat do státní služby

Služební poměr končí také v okamžiku, kdy zaměstnanec dovrší věk 70 let, tedy s výjimkou diplomatů. Skončí i ten, kdo nesložil úřednickou zkoušku.

28 miliard Kč

schválila pro letošek vláda na platy služebních míst. To je meziroční nárůst o takřka 2,5 miliardy.

Co je naopak složitější ve srovnání s klasickým pracovním poměrem, je získání služebního místa. Legislativa totiž vymezuje, kdo může a nemůže být na tyto pozice přijatý. Do služebního poměru tak podle zákona nelze přijmout například poslance, senátora, člena vlády, soudce, státního zástupce, vojáka z povolání, ale ani třeba uvolněného člena zastupitelstva územního samosprávného celku.

V rámci systematizace navíc vláda stanovuje i některé konkrétní požadavky na služební místa. Pro letošek tak podle údajů ministerstva vnitra u 3740 služebních míst platí požadavek na státní občanství ČR. Důvodem je ochrana zájmů České republiky a bezpečnost. Nejvíce (1806 míst) jich tedy je na ministerstvu zahraničních věcí a na ministerstvu vnitra

(1209). Podle konkrétní pozice jsou pak samozřejmě předepsané i další požadavky, především co se týká vzdělání a odbornosti.

Co obnáší úřednická zkouška

Na volná služební místa jsou vypisována výběrová řízení. Ani ten, kdo projde tímto „sitem“, však nemá ještě vyhráno. Na začátku je s ním totiž uzavřena smlouva na dobu určitou. A do doby, než tato smlouva skončí, musí složit již zmíněnou úřednickou zkoušku, která se skládá z obecné a zvláštní části.

„Obecná část se koná písemně a má ověřit, zda státní zaměstnanec má potřebné znalosti organizace a činnosti veřejné správy, práv, povinností a pravidel etiky státního zaměstnance, právních předpisů obecně dopadajících na činnost státní správy a práva EU,“ popisuje Alena Keřková. Po jejím úspěšném splnění následuje zvláštní část úřednické zkoušky, a to ústně před zkušební komisí. Ta má ověřit, zda má úředník potřebné vědomosti a schopnosti a je dostatečně odborně připraven pro svoji práci. Pokusy má přitom každý jen dva. Samotné pracovní podmínky

se od klasického pracovního poměru zase tam moc neliší. Snad jen, že na služebních místech mají ze zákona navíc nějaký ten den placeného volna a případně také studijního volna.

Kde práci hledat

Při hledání nových zaměstnanců jsou pak dnes úřady výrazně aktivnější, než tomu bylo dříve. „Z pohledu trhu práce se v posledních dvou letech výrazně změnil přístup orgánů státní správy – jsou otevřenější, komunikativnější, snaží se nalákat perspektivní zaměstnance,“ potvrzuje Zuzana Lincová, ředitelka pracovního portálu Profesia.cz. „Vidíme to na našem veletrhu práce, kde se kromě silových složek prezentují i ministerstva. Státní správa hledá specialisty a odborníky například z oblasti IT, právní nebo dopravní, ale i uchazeče o místa v místních samosprávách, na finančních úřadech.“

Nabídky se tak začínají objevovat i na pracovních portálech. Přesto by podle Lincové měli zájemci o práci ve státní správě sledovat především weby jednotlivých institucí.

System odměňování

Státní zaměstnanec

■ Je fyzická osoba, která byla přijata do služebního poměru a zařazena na služební místo nebo jmenována na služební místo představeného. Jeho služební označení se odvíjí podle vzdělání zaměstnance.

■ REFERENT – střední vzdělání s výučním listem (5. platová třída)

■ ODBORNÝ REFERENT – střední vzdělání s maturitní zkouškou (podle náročnosti práce 6., 7., 8. nebo 9. platová třída)

■ VRCHNÍ REFERENT – vyšší odborné vzdělání (9. a 10. platová třída)

■ RADA – vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském programu (10. a 11. platová třída)

■ ODBORNÁ RADA (ministrský rada, vládní rada) – vysokoškolské vzdělání v magisterském programu (11., 12. a 13. platová tř.)

■ VRCHNÍ RADA (vrchní ministrský rada, vrchní vládní rada) – vysokoškolské vzdělání získané studiem v magisterském programu (14., 15. a 16. plat. tř.)

Příplatky za vedení

Liší se podle typu pozice a úřadu (ústřední správní úřady, správní úřady s celostátní působností, správní úřady s územní působností a ostatní správní úřady). Uvádí se v procentech z platového tarifu nejvyššího platového stupně v platové třídě, do které je místo vedoucího zařazeno:

5–20 % zástupce vedoucího oddělení

10–30 % vedoucí oddělení, zástupce ředitele odboru, zástupce vedoucího zastupitelského úřadu

15–40 % ředitel odboru, zástupce náměstka pro řízení sekce nebo zástupce ředitele sekce, vedoucí zastupitelského úřadu, zástupce státního tajemníka

25–50 % náměstek pro řízení sekce nebo ředitel sekce, státní tajemník, zástupce vedoucího služebního úřadu

30–60 % vedoucí služebního úřadu, náměstek pro státní službu

Osobní příplatky

■ Jsou v souladu s požadavky EU již také zastropované; konkrétní maximální výše se odvíjí od výsledku služebního hodnocení, které probíhá jednou ročně.

■ Při vynikajícím výsledku může dosáhnout až 50 % platového tarifu nejvyššího platového stupně v platové třídě, do které je zařazeno služební místo, na kterém státní zaměstnanec vykonává státní službu; při dobrém výsledku je horní hranice 30 % a u dostačujícím výsledku 10 %.

■ Odměny Celkový úhrn odměn vyplacených za kalendářní rok činí nejvýše 25 % z ročního úhrnu nejvyššího platového tarifu a nejvýše přípustného osobního příplatku v příslušné platové třídě a v případě představeného (vedoucího) též příplatku za vedení.

■ Odbyté (odstupné) v případě výpovědi z organizačních důvodů. Při nepřetržité době trvání služebního poměru:

■ nepřesahující 3 roky – trojnásobek měsíčního platu

■ nepřesahující 6 let, ale přesahující 3 roky – šestnásobek měsíčního platu

■ nepřesahující 9 let, ale přesahující 6 let – devítinásobek měsíčního platu

■ přesahující 9 let – 12násobek měsíčního platu státního zaměstnance

Hrubý plat úředníků

platový stupeň	doba praxe	PLATOVÁ TŘÍDA															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	do 1 roku	7920	8600	9320	10 100	10 950	11 870	12 880	13 980	15 170	16 440	17 870	19 360	20 990	22 780	24 720	26 830
2	do 2 let	8210	8920	9670	10 490	11 390	12 330	13 360	14 510	15 730	17 060	18 530	20 080	21 790	23 630	25 660	27 840
3	do 4 let	8510	9260	10 030	10 880	11 810	12 790	13 870	15 060	16 330	17 720	19 260	20 850	22 610	24 530	26 630	28 880
4	do 6 let	8830	9610	10 430	11 290	12 260	13 280	14 400	15 640	16 950	18 390	19 980	21 620	23 460	25 460	27 630	29 980
5	do 9 let	9190	9980	10 820	11 730	12 730	13 790	14 950	16 240	17 590	19 080	20 730	22 450	24 340	26 410	28 670	31 100
6	do 12 let	9540	10 350	11 220	12 160	13 210	14 300	15 510	16 860	18 250	19 790	21 510	23 290	25 260	27 400	29 750	32 260
7	do 15 let	9900	10 760	11 650	12 630	13 700	14 850	16 080	17 490	18 960	20 550	22 330	24 180	26 220	28 450	30 870	33 480
8	do 19 let	10 270	11 160	12 100	13 100	14 230	15 400	16 690	18 150	19 670	21 320	23 170	25 100	27 210	29 510	32 050	34 750
9	do 23 let	10 660	11 570	12 560	13 600	14 760	15 990	17 320	18 830	20 400	22 130	24 030	26 040	28 230	30 640	33 260	36 050
10	do 27 let	11 080	12 030	13 030	14 120	15 330	16 600	17 970	19 550	21 180	22 960	24 940	27 020	29 300	31 790	34 520	37 400
11	do 32 let	11 490	12 470	13 530	14 650	15 920	17 230	18 670	20 300	21 990	23 840	25 880	28 040	30 400	33 000	35 820	38 830
12	nad 32 let	11 930	12 950	14 040	15 200	16 530	17 880	19 370	21 070	22 810	24 750	26 870	29 100	31 550	34 240	37 160	40 290

Požadované kvalifikační předpoklady

1.-2. platová třída	základní vzdělání nebo základy vzdělání
3. tř.	střední vzdělání
4. tř.	střední vzdělání s výučním listem nebo střední vzdělání
5. tř.	střední vzdělání s výučním listem
6. tř.	střední vzdělání s maturitou nebo výučním listem
7.-8. tř.	střední vzdělání s maturitou
9. tř.	vyšší odborné vzdělání nebo střední vzdělání s maturitou
10.-11. tř.	vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu nebo vyšší odborné vzdělání
12. tř.	vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu nebo vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu
13.-16. tř.	vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu

Průměrná procentní výše osobního příplatku (všichni státní zaměstnanci)

	ministerstva	ÚSÚ (ústřední správní úřad)	podřízené úřady
vynikající	40,45	41,92	33,6
dobré	20,99	17,96	14,88
dostačující	12,3	8,36	6,42

Komentář:

Nařízení vlády upravuje vazbu osobního příplatku státního zaměstnance na výsledek služebního hodnocení (podle nařízení vlády nesmí být osobní příplatek státního zaměstnance, jenž dosahoval vynikajících výsledků, vyšší než 50 % platového tarifu nejvyššího platového stupně v platové třídě, do které je zařazeno služební místo, na kterém státní zaměstnanec vykonává státní službu, dosahuje-li státní zaměstnanec dobrých výsledků, činí horní hranice osobního příplatku 30 %, a dosahuje-li dostačujících výsledků, 10 % platového tarifu nejvyššího platového stupně v platové třídě, do které je zařazeno služební místo, na kterém státní zaměstnanec vykonává státní službu). Byly zjišťovány i údaje o průměrné procentní výši osobních příplatků státních zaměstnanců stanovených podle výsledku jejich služebního hodnocení. Zdroj: newsletter ministerstva vnitra

Platy se řídí tabulkami

Platy ve veřejných službách a správě jsou rozděleny do 16 tříd a v každé z nich 12 stupňů.

DANA JAKEŠOVÁ

PRAHA Princip odměňování je pro všechny úředníky – tedy ty na pracovní i služební poměr – stejný, založený na „tabulkách“, které vydává vláda nařízením. Čísla v nich se ovšem liší. Ta pro úředníky pod službou jsou vyšší. Na pozici řadového pracovníka je rozdíl jen v řádu stokorun. U nejvyššího tabulkového platu však může dosáhnout více než 12 tisíc korun.

Z čeho se skládá tabulkový plat

A tabulkami se řídí i další obory veřejných služeb a správě, například v oblasti zdravotnictví a sociálních služeb či školství.

Základem platu zaměstnanců ve veřejných službách a správě je tedy platový tarif stanovený pro platovou třídu a platový stupeň, do kterých je zařazen. Výše platového tarifu závisí na složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce (zařazení do platové třídy) a na míře praktických zkušeností, kterých nabyl předchozím výkonem práce (zařazení do platového stupně).

Podstatnou část dělájí příplatky

Celkem je 16 platových tříd a v každé z nich 12 platových stupňů. „První až čtvrtá platová třída se ale v případě státních zaměstnanců nepoužijí,“ upřesňuje advokátka Alena Keřková z HJF. Jinými slovy, úřednická služební místa začínají v páté platové třídě.

„Dalšími složkami platu jsou takzvané nenárodní složky. Mezi ně patří jednotlivé příplatky a případné odměny,“ doplňuje

Na těch nejvyšších úřednických pozicích se tak v praxi objevují odměny i v řádu statisíců

”

Blanka Štarmánová, daňová poradkyně ze společnosti TaxVision. Patří sem příplatek za vedení, ale také třeba příplatek za službu přesčas, za službu v sobotu a neděli, v noční době či ve svátek. Tu nejpodstatnější část ale obvykle tvoří osobní příplatek, který služí k individuálnímu ocenění schopností a vysoké výkonnosti zaměstnance.

Odměny mohou být mimořádné nebo cílové. Jak fungují, uvádíme na příkladu pracovníků ve státní službě.

„Mimořádné odměny lze státním zaměstnancům (pozn. red. – těm na služebních místech) poskytnout za splnění mimořádných nebo zvlášť významných pracovních úkolů a též za dobrovolné převzetí splnění naléhavých služebních úkolů za nepřítomného státního zaměstnance,“ říká Klára Pěkníková z tiskového odboru ministerstva vnitra.

Cílovou odměnu pak může získat ten státní zaměstnanec, který se bezprostředně nebo významně podílí na splnění předem stanoveného mimořádného náročného služebního úkolu, jehož příprava, postupné zajišťování a konečná realizace bude z hlediska působnosti služebního úřadu zvlášť významná.

„Výše odměny musí být oznámena před započítáním takového

úkolu, a to společně s reálnými a dostatečně jednoznačnými hodnotitelnými nebo měřitelnými ukazateli,“ dodává Pěkníková. Na těch nejvyšších úřednických pozicích se tak v praxi objevují i odměny v řádu statisíců.

Nejnižší tabulkové platy, nižší než minimální mzda

Na opačném pólu pak stojí zaměstnanci (ať již na úřadech, ve zdravotnictví či školství), kteří pracují v nejnižších platových třídách. Jejich tabulkové platy totiž i při víceleté praxi v mnoha případech nedosahují ani výše minimální mzdy, která pro letošek činí 11 tisíc korun nebo tzv. zaručené mzdy, která je stanovena podle profesí. Pokud tedy takový zaměstnanec na minimální, příp. zaručenou mzdu nedosáhne ani s příplatky, zaměstnavatel mu ji do této výše musí dorovnat.

Autorka je spolupracovnice LN